

Tilbud til gravide om doubletest og nakkefoldsskanning

Alle gravide i Vestsjællands Amt får, hvis de ønsker det, tilbudt en undersøgelse af risikoen for Downs syndrom hos fostret.

Hvad er Downs syndrom?

Down syndrom kaldes også mongolisme. Sygdommen skyldes en kromosomfejl det vil sige en fejl i fostrets arveanlæg. Børn som har Downs syndrom er udviklingshæmmede og kan derudover have helbredsproblemer, f.eks. medfødte hjertefejl. Risikoen for at føde et barn med Down syndrom øges med moderens alder.

Hvordan undersøges risikoen for Down syndrom hos fostret?

Undersøgelsen består af en blodprøve fra den gravide, den såkaldte **doubletest**, samt en skanning af fostret også kaldet **nakkefoldsskanningen**. Man kan med de to undersøgelser tilsammen – kombineret med den gravides alder – beregne hvor stor risikoen er for at et foster har Downs syndrom.

Når de to tests kombineres bliver risikoberegningen mere præcis, og man finder cirka 90 pct. af alle tilfælde. Det giver således et bedre grundlag, for at beslutte, om der foretages fostervands- eller moderkageprøve. Man kan også vurdere risikoen ud fra nakkefoldsskanningen alene, den bliver dog ikke helt så præcis som hvis man kombinerer med doubletesten.

Hvad er en doubletest?

En doubletest er en blodprøve, som kan tages tidligt i graviditeten. Prøven skal tages mellem uge 8+0 og uge 13 uger+6 beregnet fra din sidste menstruations første dag. Normalt kan den tages ved første besøg hos din egen læge. Formålet med blodprøven er at måle koncentrationen af to proteinstoffer, der dannes i moderkagen under graviditeten. Ud fra disse værdier kan man beregne en sandsynlighed for om fostret har Downs syndrom. Din læge sender blodprøven til Statens seruminstitut og svaret på doubletesten bliver sendt til Holbæk Sygehus. Svaret på blodprøven danner sammen med tykkelsen af fostrets nakkefold målt ved ultralydsskanning og din alder grundlag for den endelige risikoberegning. I de tilfælde hvor graviditetslængden bestemt ved skanningen ikke passer den som er bestemt ud fra din sidste menstruation vil vi nogen gange tilbyde at gentage doubletesten på Holbæk sygehus.

Hvad er en nakkefoldsskanning?

Nakkefoldsskanning er en ultralydsundersøgelse, hvor vi måler tykkelsen på fostrets nakkefold. Desuden måler vi længden af fostret for at bestemme præcist, hvor langt du er henne i graviditeten. Nakkefolden er en ganske lille væskeansamling ved nakken, som alle fostre har, men som ofte forstørret hos fostre med Downs syndrom. Selve skanningen foregår udenpå din mave, men det kan være nødvendigt at skanne gennem skeden hvis fostret ikke ligger i en bestemt stilling. Undersøgelsen varer normalt 20-25 minutter og er ikke forbundet

med ubehag. Urinblæren skal ikke være fuld ved denne type skanning. Undersøgelsen foregår på Holbæk Sygehus.

Hvordan får du svar?

Når vi har målt fostrets nakkefold beregner vi, ved hjælp af et computerprogram, et risikotal, som er baseret på tykkelsen af fostrets nakkefold, doubletesten og din alder. Vi vil sætte god tid af til at forklare dig, hvad det betyder. Hvis risikoen for Downs syndrom er høj, får du tilbudt en moderkageprøve eller fostervandsprøve for endeligt at afklare om fostret har en kromosomsygdom. Langt de fleste, som får foretaget moderkageprøve eller fostervandsprøve, vil få et normalt svar.

Hvad kunne tale for at tage imod tilbudet?

De nye undersøgelsestilbud medfører, at to til tre gange så mange fostre med Downs syndrom bliver opdaget tidligt i graviditeten, idet alle gravide tilbydes doubletesten og nakkefoldsskanningen. Dette er i modsætning til tidligere, hvor det kun var gravide, som var over 35 år, som blev tilbudt moderkageprøver og fostervandsprøver.

Ved moderkage – eller fostervandsprøve er risikoen for utilsigtet abort ca. 1%. Ved at tilbyde doubletesten og nakkefoldsskanningen til alle gravide vil antallet af moderkageprøver og fostervandsprøver falde fra ca. 10-12% til under 5%. Dermed er der samlet set færre kvinder, som oplever abort som komplikation vores undersøgelsestilbud.

Unge som ældre gravide har lige stor gavn af nakkefold – og blodprøveundersøgelserne.

Lav risiko. Hos de fleste viser undersøgelsen, at risikoen er lav. Eksempelvis kan den være 1 ud af 1200 mulige. Downs syndrom er ikke udelukket, men du ved nu, at sandsynligheden for det er meget lille. I sådanne tilfælde bliver du ikke tilbudt moderkage- eller fostervandsprøve.

Høj risiko. Hos en lille del (ca. 5% af alle gravide) viser undersøgelsen, at risikoen er høj. Eksempelvis kan den være 1 ud af 25 mulige. Det er ikke sandsynligt, men omvendt heller ikke helt usandsynligt, at du kunne være den ene. I sådanne tilfælde bliver du tilbudt moderkage- eller fostervandsprøve.

Hvordan forgår en moderkageprøve eller en fostervandsprøve?

Proceduren ved moderkage- og fostervandsprøve er næsten den samme. Moderkageprøven tilbydes fra 11 uger til 13 uger og 6 dage. Hos nogle få, hvor det ikke er muligt at foretage moderkageprøve, vil man i stedet tilbyde en fostervandsprøve, som kan tages fra uge 15. Begge prøver foregår ved en ultralydsskanning, hvor stikkes en tynd nål gennem maveskindet. Moderkageprøven eller fostervandsprøven undersøges herefter på et laboratorium for kromosomfejl. Det kan så afklares med sikkerhed om fostret har Downs syndrom eller en anden kromosomsygdom.

De fleste kvinder synes ikke, det er særligt ubehageligt at få foretaget en moderkageprøve eller fostervandsprøve, og de fleste har intet eller kun let ubehag i underlivet efter prøven. Egentlige smerter forekommer sjældent.

Hvad kunne tale imod?

Selv om de fleste får et klart svar efter blodprøven og nakkefoldsundersøgelsen, vil der være enkelte, som får det svar at risikotallet for Downs syndrom ligger lige over eller lige under den grænse på 1:300, som Sundhedsstyrelsen har fastsat for, om vi skal tilbyde moderkage- eller fostervandsprøve. I de vil du blive tilbudt en samtale med en overlæge.

Tilbud	Hvornår?	Hvor og af hvem?	Resultat
Doubletest og nakkefoldsskanning (Vurdering af risikoen for Downs syndrom hos fostret).	Doubletesten foregår hos egen læge, når du er mellem 8 uger og 13 uger + 6 dage henne (regnet fra din sidste menstruations første dag). Nakkefoldsskanning foregår, når du er mellem 11 uger + 1 dag og 13 uger + 6 dage henne.	På Holbæk Sygehus, Svangreambulatoriet Skanningen udføres af jordemødre, sygeplejersker og læger.	Efter nakkefoldsskanningen beregnes et risikotal. Et risikotal mindre end 1:300 (f.eks. 1:1200) betyder lav risiko. Et risikotal større end 1:300 (f.eks. 1:250) betyder at du vil blive tilbudt moderkageprøve eller fostervandsprøve.

Med venlig hilsen

Personalet i svangreambulatoriet, Holbæk Sygehus